

Framtidens momsrapportering

En kvalitativ studie om hur momsreformen kommer att påverka momsrapporteringsskyldigheter

Ida Sundström

Examensarbete för tradenom (YH)-examen

Företagsekonomi

Jakobstad 2024

EXAMENSARBETE

Författare: Ida Sundström

Utbildning och ort: Företagsekonomi, Jakobstad

Inriktning: Ekonomiförvaltning

Handledare: Cilla Salo

Titel: Framtidens momsrapportering – En kvalitativ studie om hur momsreformen kommer att påverka momsrapporteringsskyldigheter

Datum: 30.4.2024

Sidantal: 31

Abstrakt

Examensarbetet redogör för mervärdesskatt och mervärdesskattesystemet i Finland. En reform inom mervärdesbeskattning utvecklas under de närmaste åren och kommer att ha en påverkan i företagets momsrapportering. Reformen handlar främst om momsrapportering i realtid.

Syftet med examensarbetet var att utreda vad som avses med momsrapportering i realtid, varför övergå till rapportering i realtid, vilka fördelar det medför och vad blir konsekvenserna av reformen. Examensarbetets syfte var också att tillhandahålla information om momsrapportering i realtid och reformens påverkan på framför allt redovisningsbyråers arbete.

Den empiriska undersökningen gjordes med en kvalitativ forskningsmetod. För att besvara arbetets forskningsfrågor användes intervjufrågor som metod för att få en djupare förståelse. Intervjuerna gjordes med personer som jobbar med momsrapportering på olika sätt, vars arbetsutförandeform står inför förändring.

Momsrapportering i realtid är ännu i planeringsskede och inga beslut har fattats angående dess genomförande. Arbetets resultat utfaller från olika perspektiv, både från redovisningsbranschen och från ett politiskt håll. Momsreformen är ett omfattande projekt som förväntas ha en stor påverkan, särskilt för momsskyldiga företag som inte använder digital ekonomiförvaltning.

Språk: svenska

Nyckelord: redovisning, momsrapportering, mervärdesskatt, realtid

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Ida Sundström

Koulutus ja paikkakunta: Liiketalous, Pietarsaari

Suuntautumisvaihtoehto: Taloushallinto

Ohjaaja: Cilla Salo

Nimike: Tulevaisuuden arvonlisäveroraportointi – Kvalitatiivinen tutkimus miten alv-uudistus vaikuttaa alv-raportointivelvollisuuksiin

Päivämäärä: 30.4.2024

Sivumäärä: 31

Tiivistelmä

Opinnäytetyössä perehdytään arvonlisäveroon ja arvonlisäverojärjestelmään Suomessa. Arvonlisäverotuksen uudistus kehittyy lähivuosina ja sillä tulee olemaan vaikutuksia yritysten arvonlisäveroraportointiin. Uudistus koskee pääasiassa arvonlisäveroraportointia reaaliajassa.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, mitä tarkoitetaan arvonlisäveroraportoinnilla reaaliajassa, miksi siirrytään raportointiin reaaliajassa, mitä etuja se tuo mukanaan ja mitä seurauksia uudistuksella on. Tutkimuksen tarkoituksena oli myös antaa tietoa arvonlisäveroraportoinnista reaaliajassa ja uudistuksen vaikutuksesta erityisesti tilintarkastusyriitysten työhön.

Empiirinen tutkimus tehtiin laadullisella tutkimusmenetelmällä. Työn tutkimuskysymyksiin vastaamiseksi käytettiin haastattelukysymyksiä, joilla pyrittiin syventämään ymmärrystä aiheesta. Haastattelut tehtiin henkilöiden kanssa, jotka työskentelevät arvonlisäveroraportoinnin parissa eri tavoin ja joiden työnteke tapa on muutoksen edessä.

Arvonlisäveroraportointi reaaliajassa on vielä suunnitteluvaiheessa, eikä päätöksiä sen toteuttamisesta ole vielä tehty. Työn tulokset muodostuvat eri näkökulmista, sekä kirjanpitoalan että politiikan näkökulmasta. Arvonlisäverouudistus on laaja hanke, jolla odotetaan olevan suuri vaikutus erityisesti niille arvonlisäverovelvollisille yrityksille, jotka eivät käytä digitaalista taloushallintoa.

Kieli: ruotsi

Avainsanat: taloushallinto, arvonlisäveroilmoitus, arvonlisävero, reaaliaika

BACHELOR'S THESIS

Author: Ida Sundström

Degree Programme: Business Administration, Pietarsaari

Specialisation: Financial Administration

Supervisor: Cilla Salo

Title: Future of VAT reporting – A qualitative study on how the VAT reform will affect VAT reporting obligations

Date: 30.4.2024

Number of pages: 31

Abstract

The thesis describes value-added tax and the value-added tax system in Finland. A reform in value-added taxation is being developed in the coming years and will impact companies' VAT reporting. The reform primarily concerns real-time VAT reporting.

The purpose of the thesis was to investigate what is meant by real-time VAT reporting, why transition to real-time reporting, what benefits it entails, and what are the consequences of the reform. The aim of the thesis was also to provide information on real-time VAT reporting and the reform's impact, especially on the work of accounting firms.

The empirical study was conducted using a qualitative research method. To answer the research questions, interview questions were used as a method to gain a deeper understanding. The interviews were conducted with individuals working with VAT reporting in various capacities, whose work methods are facing change.

Real-time VAT reporting is still in the planning stage and no decisions have been made regarding its implementation. The results of the work stem from different perspectives, both from the accounting industry and from a political standpoint. The VAT reform is a comprehensive project expected to have a significant impact, especially for VAT-liable companies that do not use digital financial management.

Language: Swedish

Key words: accounting, value-added tax, real-time, VAT reform

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Syfte och frågeställningar.....	1
1.2	Arbetets disposition	2
1.3	Avgränsning.....	2
2	Framtidens momsrapportering	3
2.1	Digitalisering.....	4
2.2	Realtid	5
2.3	Mervärdesskatt	6
2.3.1	Momsskyldighet	6
2.4	Bakgrund till reformen	7
2.5	Nuvarande momssystem.....	8
2.6	Visionen.....	10
2.6.1	Digital rapportering och fakturering.....	11
2.6.2	Reformens kostnader och krav.....	13
2.6.3	Momsdeklarationens nya datainnehåll.....	14
2.7	Utmaningar med reformen	14
3	Tidigare forskning.....	15
4	Empirisk undersökning.....	17
4.1	Syftet med den empiriska delen.....	17
4.2	Val av metod och urval.....	17
4.3	Intervju som metod.....	18
4.4	Intervjuernas genomförande	18
5	Resultat	21
5.1	Sammanställning av intervjuer med redovisningsbyråer	21
5.2	Sammanställning av intervju med skatteexpert.....	25
5.3	Resultatdiskussion.....	26
5.4	Reliabilitet och validitet.....	27
6	Förslag till vidare forskning	27
7	Referenser	29

1 Inledning

Digitalisering har varit en pågående process under de senaste årtiondena och har påskyndats av snabb teknologisk utveckling. Det är en aktuell process och pågår i stora delar av världen, som påverkar våra liv och vårt samhälle som helhet. Framför allt påverkar det företagsvärlden på olika sätt. Den fortsatta utvecklingen av digitala lösningar kommer sannolikt att ha en stor betydelse inverkan på hur vi lever och arbetar i framtiden.

Digitaliseringen inom redovisning utvecklas hela tiden, automatisering av processer och behovet av realtidsrapportering ökar. Men vad betyder digital i affärssammanhang och vad innebär realtid?

Skatteförvaltningen utnyttjar digitaliseringen och har gått ut med ett nytt momsrapporteringsystem, förnyande av momsdeklaration och momsrapportering i realtid. En reform inom mervärdesbeskattning utvecklas under de närmaste åren och kommer att ha en påverkan i företagens momsrapportering. I arbetet har det fördjupats mera om detta. Vad reformen innebär, syftet med den och hur den kommer att påverka de nuvarande processerna i praktiken. Den nya reformen förväntas påverka speciellt alla momspliktiga företag, redovisningsbyråer och redovisningsprogramvaruföretag.

De flesta företag har sin redovisning i digital form. Idag är behovet av digitala lösningar olika beroende på bland annat företagets storlek och verksamhet. Men hur kommer den nya momsrapporteringen påverka de företag som inte har digital redovisning?

Detta arbete genomfördes på uppdrag av redovisningsbyrå X för att öka kunskapen och förbera inför kommande förändringsprocesser.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med arbetet var att undersöka hur den nya momsrapporteringsprocessen kommer att påverka momsskyldiga företags rapporteringsskyldigheter i framtiden. Ett delsyfte var att utveckla kunskap i ämnet. Studiens syften leder fram till frågeställningarna;

- Vad innebär ett nytt momsrapporteringsystem?
- Hur påverkas redovisningen av momsrapportering i realtid?

- Kraven på framtidens redovisningskonsulter?

1.2 Arbetets disposition

Arbetet inleds med ett inledningskapitel där ämnet presenteras, syftet med arbetet och frågeställningar framkommer. Kapitel 2 är arbetets huvudsakliga teoridel. Där beskrivs reformen inom mervärdesbeskattningen, visionen med den och bakgrunden till uppdateringen.

I arbetets empiriska del beskrivs metoden till undersökningen för att svara på forskningsfrågorna. Hur valet av metod och genomförandet av studien genomfördes i praktiken. Resultatet av undersökningen, resultatdiskussioner och förslag till vidare forskning redogörs i examensarbetets sista kapitel.

1.3 Avgränsning

Momsreformen är ett EU-förslag som påverkar länder inom EU. Eftersom olika länder har olika skattesystem, är detta arbete avgränsat till Finlands skattesystem.

Den empiriska delen är avgränsad och intervjuerna är gjorda med personer som jobbar med momsrapportering på olika sätt. Undersökningen begränsades till fyra redovisningsbyråer i Jakobstad och med en skatteexpert på Finlands näringsliv EK.

I teoridelen nämns några special bestämmelser för moms, men eftersom arbetet främst handlar om själva momsreformen och hur dess påverkan, beskrivs special momsfall inte i detalj i detta arbete, exempelvis marginalbeskattning och byggmoms.

2 Framtidens momsrapportering

I och med utvecklingen av digitaliseringen av redovisningen har Skatteförvaltningen gått ut med ändringar i mervärdesbeskattningen. Den 11 juni 2020 fick Skatteförvaltningen regeringens godkännande att utveckla momsdeklarationen, samt att utreda alternativa sätt att genomföra transaktionsbaserad rapportering i Finland (Statsrådet, 2020). EU-kommissionen har under en längre tid haft som mål att modernisera mervärdesskattesystemet. Redan på år 2020 offentliggjorde EU-kommissionen ett förslag om transaktionsbaserad rapportering i realtid. Förslaget ingick också i kommissionens arbetsprogram för 2022 (EUR-Lex COM/2022/701, 2022).

Rapporteringen utvecklas alltså i två faser. Det handlar om en noggrannare momsdeklaration och utredning av fakturaspecifikt deklarationsförfarande. Planen är att de processerna ska uppdateras inom de närmaste åren inom europeiska länder, även i Finland.

Skatteförvaltningen strävar till att den nya reformen utvecklas och underlättar den administrativa bördan för sina kunder och företag. Planen är att införa en reform av momsdeklarationen. Samtidigt har det utretts om övergång till faktura- och kvittospecifik rapportering vore möjligt, även kallat transaktionsspecifikt data (vero.fi, 2023). Dessa två utreds tillsammans så det är fråga om kompletterande ändringar och målet är momsrapportering i realtid (vero.fi, 2020).

Till redovisningsbyråers tjänster hör bland annat momsrapportering åt företag. Därför är momsreformen något som speciellt redovisningsbranschen står inför. En specifik tidsplan för genomförande existerar ännu inte. Tanken var att den nya momsdeklarationen skulle tas i bruk under år 2022 men Skatteförvaltningen beslöt att senarelägga införandet av den nya momsrapporteringen i och med det ekonomiska läget samt coronavirussituationen. (vero.fi, 2023).

Skatteförvaltningens mål är momsrapportering i realtid, men krävs det att företag har sin redovisning i realtid? Det börjar ställas högre krav på korrekt data från början så att både företag och myndigheter ska kunna sammanställa, analysera och rapportera löpande redovisning. Trenden mot ökad digitalisering och tillgänglighet av information driver utvecklingen framåt (Kempe, 2013). Många företag idag väljer affärssystem där det finns

möjlighet till åtkomst av realtidsdata (Kempe, 2013). Ett företags ekonomiska status förväntas fås fram på nolltid (Procountor, 2023).

Alla momspliktiga företag, redovisningsbyråer och programvaruföretag bör vara inställda och förberedda inför förändring inom mervärdesbeskattningen. I detta kapitel beskrivs bakgrunden till reformen, rapporteringsprocessen som den ser ut i nuläget samt hur Skatteförvaltningens vision för rapporteringen är inför framtiden.

2.1 Digitalisering

Grunden till den nya reformen är utvecklingen av digitalisering av redovisning. I detta underkapitel beskrivs begreppet digitalisering, dess betydelse och utvecklingens transformation.

Begreppet digitalisering används i många olika sammanhang. Trots variationerna i användning av begreppet, syftar det grundläggande på att utnyttja de möjligheter som det digitala formatet och tekniken erbjuder för att förändra, utveckla eller förbättra olika aspekter. Vanligtvis involverar digitalisering att lägga till funktionalitet eller på olika sätt öka effektivitet eller automatisering (cedeo.se, 2023).

Idag har de flesta företag sin redovisning i digitalform. Digitalisering av redovisning kräver en kombination av teknologi, processer och kompetens. Företag måste investera i lämpliga digitala verktyg och ha tillgång till rätt kompetens för att använda verktygen på ett optimalt sätt. De flesta ser digitalisering som en positiv utveckling och utnyttjar gärna de alternativ som finns. Men det finns också en del utmaningar och hot med digitalisering och dess utveckling. Bland annat anställer många företag IT-personal för att övervaka sina säkerhetssystem. Cybersäkerhet har blivit ett fokus i branschen och för att kunna hålla kundernas data säkra, behövs säkerhetssystemen hållas uppdaterade (wilkecpa, 2023).

Digitaliseringen går fort och har gjort stora framsteg inom flera teknikområden de senaste åren. Processorkraft, lagring av data, maskininlärning och artificiell intelligens samt molnlösningar är fyra områden där tekniken gjort framsteg (Holtz, 2021). I redovisningen betyder digitalisering främst att det manuella arbetet och de pappersbaserade arbetssätten försvinner och ersätts med datorer, surfplattor eller mobiltelefoner (Nurila, 2023). Den digitala transformationen kan sammanfattas med följande faktum:

- Allt som kan digitaliseras kommer att bli digitalt
- Allt som blir digitalt kan kopieras
- Allt som kopieras, tappar värde (Gilan & Hammarberg, 2016)

2.2 Realtid

Vad innebär realtid? Begreppet har olika betydelser beroende på sammanhang. I vardagliga situationer innebär realtid omedelbarhet, utan dröjsmål. Tekniskt, i realtidssystem kan innebörden vara annat. Realtid innebär inte nödvändigtvis att något måste hända genast och blixtnabbt, men det kan inte heller ta längre tid än vad som är bestämt (IT-ord.se, 2017).

Allt fler företag använder system som rapporterar data mera i realtid (Kempe, 2013). Det svenska företaget Ariel Ekonomi AB beskriver vad bokföring i realtid innebär. De nämner att med den digitala utvecklingen har det introducerats hjälpmedel på marknaden, inklusive nya bokföringsprogram som möjliggör bokföring i realtid. Bokföring i realtid innebär att alla transaktioner som sker på bankkontot automatiskt registreras. Med en dags fördröjning kan företaget se hur det går och hur resultatet ser ut. De nämner affärsprogrammet Procountor, där man kan koppla upp banken och få automatiskt företagets kontoutdrag från banken. Fakturor och underlag kan också skickas direkt till programmet, som automatiskt matchar dem med banktransaktionerna (Ariel Ekonomi AB, 2024).

Inom redovisning är automatisering en nyckel till bokföring i realtid. Automatisering av bokföringsprocesser förbättrar kvaliteten, minskar mänskliga misstag och framför allt frigör tid (View Legder, 2024). Redovisning-, redovisning- och rådgivningsarbetet kommer på sikt automatiseras i högre grad (Kempe, 2013). I praktiken kan automatisering av redovisningens olika delar kan vara exempelvis transaktionshantering, kundfakturerings, leverantörsfakturerings, skattedeklarationer och finansiella rapporter (redovisamera.com, 2023). Ett annat sätt att spara manuellt arbete är använda sig av e-fakturor, där fakturans information tolkas och läses automatiskt in i programmet. Det är inte nödvändigt att skanna fakturor manuellt längre (View Legder, 2024).

Realtidens betydelse i detta sammanhang, i mervärdesbeskattningens reform beskrivs i kapitel 2.6.1, där det mera ingående beskrivs hur deklarerings av mervärdesskatten skall ske i praktiken.

2.3 Mervärdesskatt

Moms är ett annat ord för mervärdesskatt, det är en allmän konsumtionsskatt som betalas av momsregistrerade företag till staten. Företag betalar moms på i stort sett alla varor och tjänster som köps in till företaget. När företaget säljer sina produkter eller tjänster, ska momsandelen tilläggas på fakturan till kunden. I deklARATIONEN summeras det totala momsbeloppet på försäljningen och den totala momsandelen från inköpen dras av. Idag är momsprocenterna i Finland 0 %, 10 %, 14 % och 24 %. Det finns en del andra fall där momsbeskattningen ska beaktas på speciella sätt, exempelvis i utrikeshandel, skrothandel eller inom byggbranschen (vero.fi, 2020).

2.3.1 Momsskyldighet

Huvudregeln är att var och en som i form av rörelse säljer och köper tjänster eller varor är mervärdesskattskyldig. Företag, ofta beroende på storleken av affärsverksamheten väljer om det är mest lämpligt att ha månatlig momsredovisning, kvartalsredovisning eller års momsredovisning. Om företagsverksamheten är liten eller momsfri, behövs ingen registrering göras.

Om ett momspliktigt företag har en omsättning i året som är högst 15 000 euro, får företaget en momslettning, vilket betyder att företaget får tillbaka hela momsbeloppet de annars skulle betala. Ifall omsättningen är över 15 000 euro men högst 30 000 euro, berättigar en del av momsbeloppet till lettning (vero.fi, 2023).

I de flesta fall, ska företagets moms räknas ut, deklarerar och betalas. När ett momspliktigt företag har sålt en vara eller tjänst, inkluderas moms i försäljningspriset för den produkt som faktureras. Och när företaget köper in varor eller tjänster till företaget, får företaget dra av moms andelen på inköpen. Efter det redovisar, deklarerar företaget momsbeloppet till Skatteförvaltningen enligt företagets skatteperiod (vero.fi, 2020).

2.4 Bakgrund till reformen

Momsintäkterna är en viktig inkomst till staten. Det är statens näst högsta inkomst, med ett nettointag på runt 20 miljarder euro årligen. Skatteförvaltningen behandlar flera miljoner momsdeklarationer i året. Under året 2020 fanns cirka 600 000 momsskyldiga i Finland, och då lämnades det in runt fyra miljoner momsdeklarationer om året.

Orsaken till reformen är i huvudsak på grund av momsfel. Momsfel innebär skillnaden mellan intaget enligt lag och det verkliga intaget. EU-kommissionen publicerade en uppskattning av momsskattefel 4.9.2019. Finlands procent var då 7,4 %, vilket i euro innebär ca 1,5 miljarder euro i året. Skatteförvaltningen har gjort beräkningar och har preliminärt uppskattat att förnyelsen av momsrapporteringen kommer att minska skattefelet med 60–70 miljoner euro på årsnivå (vero.fi, 2020). Med dagens momssystem sker en del bedrägerier och försök till bedrägerier. Momsfel kan också uppstå av flera andra orsaker såsom bristfällighet eller okunskap.

Den nuvarande momsdeklarationen trädde i kraft för över 25 år sedan (vero.fi, 2020). Idag uppstår det momsdeklarationer som på ett eller annat sätt ofta kan vara felaktiga eller bristfälliga. Det är ett krävande arbete för skattemyndigheter att kontrollera varje momsdeklaration, eftersom uppgifterna i deklarationerna är begränsade. För att kunna klargöra deklarationer behövs det begäras mera information av företaget eller av den som deklarerat momsen (vero.fi, 2020). En annan utmaning med nuvarande momsdeklarationen är att alla inte kan deklarerera uppgifterna rätt (vero.fi, 2020). Från Skatteförvaltningens synvinkel är införandet av den nya reformen nödvändig eftersom helhetsbilden av momspliktiga verksamheter ska bli noggrannare och uppgifterna i deklarationen mera korrekt (vero.fi, 2023).

Eftersom innehållet i nuvarande momsdeklarationer är begränsat, krävs det ofta ett manuellt utredningsarbete av Skatteförvaltningen. För att kunna klargöra företagets verksamhet, innebär det att material och information måste begäras av företaget, eller den som sköter företagets redovisning. Dessa tilläggsutredningar påverkar bland annat betalningstiden för momsåterbärningar. Det kan dröja flera veckor eller till och med månader före återbärningarna utbetalas (vero.fi, 2020).

Reformen av momsdeklarationen och i bruk tagning av fakturaspecifik rapportering kommer att underlätta utredningsarbetet och övervaka risker effektivare. Skatteförvaltningen påstår att tilläggsutredningar inte kommer att behövas om uppgifterna framgår i hög grad och i tillförlitligt skick redan i företagens rapporteringsskedet (vero.fi, 2020).

2.5 Nuvarande momssystem

De flesta företag idag har en kalendermånad som moms skatteperiod, vilket även är huvudregeln. Beroende på företags omsättning kan skatteperioden vara kvartalsvis eller årsvis. För de flesta företag innebär det att de lämnar in en momsdeklaration till Skatteförvaltningen en gång i månaden. Deadline för momsdeklarationer idag är den 12:e två månader efter skatteperiodens utgång. Se exempel i figur 1.

Traditionell bokföring innebär att bokföraren samlar in underlag från företaget och bokför händelserna i ett bokföringsprogram. Efter att perioden är bokförd, rapporteras det till företaget om hur perioden såg ut, vilket resultat som uppnåddes och momsdeklarationen. Många företag har övergått från fysiska pärmar till digitala underlag, men grundprincipen att samla in, bokföra och rapportera finns fortfarande kvar (Ariel Ekonomi AB, 2024).

Då momsdeklarationen är inlämnad ska företaget betala moms för skatteperioden eller så får företaget en momsåterbäring. Momsdeklaration ska deklarerats även om företaget inte har idkat någon momspliktig verksamhet under skatteperioden (vero.fi, 2024).

Företagets skatteperiod	Deklarations- och betalningsdag
Månad	<p>Deklarera och betala moms en gång varje månad. Deklarations- och betalningsdagen är den 12 i den andra månaden efter månaden i fråga.</p> <p>Exempel: Deklarera och betala moms för mars senast 12.5.</p>
Kvartal	<p>Deklarera och betala moms med tre månaders mellanrum.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Januari-mars (första kvartalet) senast 12.5. • April-juni (andra kvartalet) senast 12.8. • Juli-september (tredje kvartalet) senast 12.11. • Oktober-december (fjärde kvartalet) senast 12.2.
År	<p>Deklarera och betala moms en gång om året. Deklarations- och betalningsdagen är alltid före utgången av februari följande år.</p> <p>Exempel: Deklarera och betala moms för 2023 senast 29.2.2024.</p>

Figur 1. Tidtabellen beskriver deklarations- och betalningsdagar beroende på skatteperiodens längd. (vero.fi, 2024)

Ifall momsdeklarationen lämnas in för sent till Skatteförvaltningen ska även en förseningsavgift betalas. Drösmålsräntan varierar från år till år och under år 2024 är räntan 11 %.

Den nuvarande momsdeklarationen finns oftast färdigt integrerad i dagens ekonomisystem, så att moms kan deklarerats direkt från bokföringen. Momsen kan också deklarerats i Minskatt eller på en pappersblankett (vero.fi, 2020).

Den nuvarande momsdeklarationens huvuddel ser ut så här:

digitalt rapportssystem i realtid, vilket baseras på e-fakturerings. Förslagen gäller digital rapportering och fakturerings, momsbeskattning vid plattformsekonomi och det särskilda systemet gällande gränsöverskridanden försäljning till konsumenter (Sigfrids, 2023).

Skatteförvaltningen har utrett huruvida företagens momsuppgifter kunde i framtiden fås automatiskt från ekonomisystemen baserat på fakturor- och kvitton. Tanken är att göra momsdeklarationen enklare för små företag genom att skapa en färdig deklaration som de bara behöver kontrollera och eventuellt korrigera information. Målet är att i framtiden integrera skatterapporteringen med företagets dagliga verksamhet utan att behöva göra separata rapporter.

De strategiska målen är att säkra inflödet av skatteintäkterna, ha en rättvis verkställd beskattning samt en positiv kunderfarenhet (vero.fi, 2019).

2.6.1 Digital rapportering och fakturerings

Det nya sättet att rapportera skulle i praktiken innebära att företag ska ange momsen för sin försäljning och inköp på transaktionsnivå, det vill säga för varje faktura eller kvitto. Avsikten är att dessa uppgifter automatiskt överförs från företagets ekonomisystem till Skatteförvaltningen genom ett gränssnitt. Det här gränssnittet kan skapas antingen i ett elektroniskt faktureringsystem, ett kassasystem eller i ett bokföringsprogram. Skatteförvaltningen föreslår att:

- Försäljningsfakturorna ska skickas inom sex dagar efter att månaden då försäljningsfakturan gäller har slutat.
- Inköpsfakturor ska rapporteras inom en månad från slutet av månaden då inköpsfakturan gäller, till exempel måste fakturor från juni rapporteras senast den 31 juli. Om momsdeklarationen lämnas in innan det angivna datumet för rapportering av inköpsfakturor, ska de inkluderas i momsdeklarationen (vero.fi, 2020).

Planen är att alla momsskyldiga företag i Finland ska rapportera information om varje affär separat. Skatteförvaltningen uppger att denna rapportering bör tas i bruk inom företag bland annat för att det ska vara lättare att jämföra vad som säljs och köps. Denna rapportering kommer dock att införas stegvis och ta hänsyn till hur bra företagen kan ge

detaljerad information från sina fakturor och kvitton. Om företag använder e-fakturor och e-kvitton tillräckligt mycket kommer de att göra det enklare att rapportera varje affär separat.

Det betyder inte att företag behöver rapportera alla sina fakturor eller all data på fakturorna. Företag kan lämna uppgifter om alla transaktioner till Skatteförvaltningen men det föreslås bland annat geografiska begränsningar. Det har gjorts utredningar och internationella jämförelser vilka uppgifter på fakturan som skall rapporteras. Det resulterade i, och föreslogs att endast fastställda uppgifter skall rapporteras fakturaspecifikt.

Reformens vision är också att på basis av affärstransaktionerna som företagen lämnar in, ska det skapas en förhandsifylld momsdeklaration. Syftet med det är att förenkla kundens verksamhet och underlätta rapporteringen. Det skulle innebära att företaget endast behöver kontrollera och eventuellt korrigera den förhandsifyllda deklarationen. Detta genomförande kräver tilläggsutredningar för att i praktiken vara möjligt i nuläget (vero.fi, 2020).

Digital rapportering och fakturering skulle betyda att fakturorna skulle bli rapporterade till Skatteförvaltningen automatiskt inom ramen för en snabb tidtabell, ca två dagar. Skattedeklarationerna skulle upprättas enligt gemensam standard. Det skulle även innebära att från och med 1 januari 2028 skulle företag inom EU behöva använda digitala fakturor enligt EU-standard när de handlar över gränserna. Samma regel kunde även införas för inrikes handel av medlemsstaterna (Sigfrids, 2023).

Ändringarna i beskattningen utförs stegvis så att helheten ska vara lättare att behärska. Skatteförvaltningen nämner även att vid övergång till fakturaspecifikt rapportering är det viktigt att beakta företagets förutsättningar att generera fakturaspecifika data. Företagens förutsättningar påverkar målen för realtidsekonomi, inklusive tidslinjen för att öka användningen av elektroniska fakturor. Förberedelser och information ska vara i god tid före genomförandet av den första ändringen (vero.fi, 2020).

2.6.2 Reformens kostnader och krav

I utredningsarbetet för att införa faktura- och kvittospecifik rapportering har Skatteförvaltningen i samarbete med Världsbanken gjort en kostnads-nyttoanalys. I utredningen uppskattades kostnader och nyttor skilt för miniföretag, små- och medelstora bokföringsbyråkunder och storföretag. Kostnaderna påverkas av företagets ekonomisystem och processen för deras momsrapportering. I tabellen nedan syns kostnaderna per kundgrupp.

Miniföretagare	Små och medelstora bokföringsbyråkunder	Storföretag
<p>Kostnader av engångskaraktär 25–26 miljoner €</p> <ul style="list-style-type: none"> • ändringar i systemet: 0,5 miljoner € • utbildningskostnader: 24–25 miljoner €, cirka 68 €/företag <p>Den årliga kostnadspåverkan på momsdeklareringen 83–84 miljoner €</p> <ul style="list-style-type: none"> • Användningen av e-fakturor: 40 miljoner €, cirka 120 €/företag, 87 % av gruppen • Momsrapportering: 43–44 miljoner €, cirka 120 €/företag • Systemadministration: 135 000 € <p>Totalt cirka 363 000 företag</p>	<p>Kostnader av engångskaraktär 32–33 miljoner €</p> <ul style="list-style-type: none"> • ändringar i systemet: 1,5–2,5 miljoner €, cirka 15 €/företag • utbildningskostnader: 30 miljoner €, 140 €/företag <p>Den årliga kostnadspåverkan på momsdeklareringen 53–55 miljoner €</p> <ul style="list-style-type: none"> • Användningen av e-fakturor: 8–9 miljoner €, cirka 120 €/företag, 32 % av gruppen • Momsrapportering: 45–46 miljoner € (210 €/företag) • Systemadministration: 125 000 € <p>Totalt cirka 217 000 företag</p>	<p>Kostnader av engångskaraktär 467 miljoner €</p> <ul style="list-style-type: none"> • systemkostnader: 445 miljoner €, cirka 100 000 €/företag • utbildningskostnader: 22 miljoner €, 5 000 €/företag <p>Den årliga kostnadspåverkan på momsdeklareringen 56 miljoner €</p> <ul style="list-style-type: none"> • Momsrapportering: 11 miljoner €, cirka 2 500 €/företag • Systemadministration: 45 miljoner €, 10 000 €/företag <p>Totalt cirka 4 400 företag</p>

Figur 2. Kostnader per kundgrupp (vero.fi, 2020)

Kostnaderna kommer att klarna i takt med transaktionsrapporteringens utveckling. Utredningen resulterade också i att långsiktiga nyttor för företagen och hela samhället kostnaderna i som är förknippade med förändringen. De som gynnas av detta är särskilt småföretag på grund av den förhandsifyllda momsdeklarationen (vero.fi, 2020).

Definitionen av miniföretag, små-, medel- och storföretag beskrivs i bokföringslagen.

Miniföretag, även kallade mikroföretag är bokföringsskyldiga om företaget överskrider tre av följande gränsvärden under deras räkenskapsperiod.

1. Genomsnittliga antal anställda är 10 personer
2. Årsomsättningen får vara högst 700 000 euro
3. Balansomslutning högst 350 000 euro

Med småföretag anses företag vars tre av följande gränsvärden uppnås.

1. Genomsnittliga antal anställda är 50 personer
2. Årsomsättningen är högst 12 000 000 euro
3. Balansomslutningen högst 6 000 000 euro

Stora företag är enligt bokföringslagen om två av följande tre gränssnitt överskrids. Om endast ett av dessa värden överskrids, anses det vara ett medelstort företag.

1. Antal anställda i genomsnitt på 250 personer
2. Årsomsättningen är högst 40 000 000 euro
3. Balansomslutningen högst 20 000 000

(Bokföringslag 1336/1997, kap. 4 § a-c, 1997)

2.6.3 Momsdeklarationens nya datainnehåll

Reformens andra fas är det nya datainnehållet i momsdeklarationen. Det har skapats ett utkast av deklarationens datainnehåll redan på 2019 och planen var att ta i bruk den senast på 2022. Inget nytt utkast har gjorts sedan dess och den nya momsdeklarationen har i skrivande stund inte ännu trätt i kraft. Förändringarna i den nya deklarationen jämfört med den nuvarande är bland annat noggrannare uppgifter om försäljning och inköp utanför EU och marginalbeskattningsförfarandet (vero.fi, 2020).

2.7 Utmaningar med reformen

Utmaningar och frågor uppstår med den nya reformen och realtidsrapportering generellt, främst i och med att det förändrar arbetssätt.

Mäkelä Invest har analyserat om reformen är en möjlighet eller ett hot. De nämner att momsrapportering i realtid väcker åsikter åt olika håll. De lyfter de positiva aspekterna med reformen i inlägget men nämner även de problem som de tror att kommer med förnyelsen. Bland annat att det försvårar för dem som inte har i bruk e-fakturering och har sin bokföring i så kallad mappformat. De påverkas mest och skulle behöva göra störst ändringar i form av program och kompetens. Att behöva införa ett nytt ekonomisystem kräver IT-kunskap, vilket inte alltid finns hos mindre företag (Mäkelä Invest, 2024).

Reformen påverkar också arbetssätt och därmed också påverkar yrkesroller. Det finns en del forskning om hur den framtida yrkesrollen kommer att se ut i framtiden. Gisela Bäcklander beskriver det moderna arbetslivet med termer som "gränslöst" och "ständigt uppkopplat" (Bäcklander, 2020). Redovisningstjänster blir alltmera som controller- eller rådgivningstjänster, i och med att det administrativa trycket minskar. Den snabba transformationen kan vara smärtsam för många. Cornelius brukar säga att "alla vill ha förändring med ingen vill förändras" (Cornelius, 2018). Det är också viktigt att förstå hur olika generationer relaterar till den digitala transformationen. Olika generationer har olika perspektiv på digitaliseringen och arbetsprocesser (Gilan & Hammarberg, 2016).

3 Tidigare forskning

Eftersom momsrapportering i realtid handlar om en ny reform, finns det inte mycket tidigare forskning i det.

År 2021 gjorde Björkskog en studie om momsdeklarationens förändringar och bokföringsbyråers åsikter om det. När studien gjordes var reformen ännu ganska ny. Bokföringsbyråerna och företagen, eller ja, samhället generellt var mera ovetandes än vad de är idag om ämnet. Idag finns det mera studier om reformen och hur den i praktiken ser ut att påverka företag. I Björkskogs studie nämner några av respondenterna att de tror att förändringen kommer att medföra mera pappersarbete för företagen och att de till viss del hamnar att ha en mera ordningsam struktur när det gäller deras ekonomiförvaltning (Björkskog, 2021).

Ekonomiadministrationsförbundet i Finland rf ordnade ett evenemang på 2019 där det diskuterades mervärdesskatterapporteringens utveckling och framtidsplaner. I diskussionen deltog de från Skatteförvaltningen, programvaruföretag, bokföringsbyråer

samt från förbundets egen bokförings expertgrupp. I diskussionen nämns det förslag som Skatteförvaltningen har kommit med. De anser att utvecklingen mot transaktionsvis rapportering är uppenbar. Transaktionsbaserad rapportering har redan införts eller håller på att införas i flera andra EU-länder. Enligt programvaruföretaget skulle det vara enkelt för programmet att granska informationen i momsdeklarationer. Informationen kan enkelt samlas in och smidigt skickas från programvaran direkt till skattemyndigheterna, utan att skapa en extra arbetsbörda för bokföringsbyråer eller företag. Ekonomiadministrationsförbundet är positiv till utvecklingen, förutsatt att det minskar antalet begäran om utredningar och att återbärningar påskyndas. I diskussionen kom det fram till att reformen måste genomföras på ett kostnadseffektivt sätt, även för små redovisningsbyråer och små företag. Transaktionsspecifika förändringar är godtagbara om följande krav hålls:

- Arbetsbördan för redovisningsbyråerna och kostnaderna för små och medelstora företag inte ökar
- Reformerna kommer att genomföras inom regeringens tidsplan och i etapper
- Skadligheten inte gäller de minsta företagen och andra möjliga faktorer såsom företagsformer beaktas (Talouhallintoliitto, 2019)

Föreningen för auktoriserade revisorer FAR genomför i samarbete med Kairos Future regelbundna studier för att öka förståelsen för framtida utmaningar, rapporter för att identifiera viktiga frågor och områden. Studierna de gör är intressanta och ämnet blir tydligt och klart i deras texter. Framför allt för att förstå digitaliseringens utveckling på ett övergripande sätt. Redan från en forskning från 2013 undersökte de hur redovisning, revision och rådgivning kommer att se ut år 2025. År 2016 lanserades en uppföljning på den första studien, med rubriken "Nyckeln till framtiden", där det fokuseras mera på teknikskiftet och byråernas handlingsalternativ. FAR:s senaste framtidsstudie lanserades i december 2022 och syftar till att ge perspektiv och underlag som underlättar branschens förändringsarbete inför framtiden (FAR, 2022).

4 Empirisk undersökning

I examensarbetet ingår en forskningsdel i form av en kvalitativ innehållsanalys. I det här kapitlet kommer syftet med den empiriska delen klargöras. Fokus kommer att ligga på att beskriva metoden som användes för att samla in och analysera data samt hur denna data kommer att bidra till att besvara forskningsfrågorna och uppfylla studiens övergripande syften. I kapitlet förklaras även hur detta planerades och genomfördes i praktiken.

4.1 Syftet med den empiriska delen

Syftet med den empiriska delen är att besvara arbetets forskningsfrågor.

En empirisk studie genomförs med hjälp av teori. Empiri innebär att basera sig på observationer och iakttagelser. Vid genomförande av empirisk forskning går man ut och observerar samt studerar verkligheten. Det handlar alltså inte bara om att fundera över verkligheten, utan om att vara ute och iaktta den (Åbo Akademi, 2024). Hur det själva praktiska urvalet gick till beskrivs mera ingående i kapitlet om analysens olika skeden.

4.2 Val av metod och urval

Den mest lämpliga forskningsmetoden för detta arbete var en kvalitativ forskningsmetod i form av intervjuer. Intervjuerna valdes att göra med människor som på ett eller annat sätt jobbar med momsrapportering och påverkas av de kommande förändringarna. För att få perspektiv och olika synvinklar valdes respondenter från olika redovisningsföretag i Jakobstadstrakten.

En kvalitativ metod syftar på en humanvetenskaplig inspirerad forskningsmetodik. Datamässigt undersöks texter eller andra avtryck, såsom bilder, tecken eller musik. Analytisk handlar det om tolkning av dessa. En kvalitativ metod fokuserar oftast på det unika och inte det generella. Det uppstår ofta en jag-du-relation mellan forskaren och den som deltar i undersökningen. Till skillnad från en kvantitativ metod, fokuseras det med kvalitativ metod ofta på färre undersökningsenheter, men i stället fördjupar man sig i ämnet (Nygård, 2024).

Nygård har gjort en introduktion om vad kvalitativ metod innebär. Han beskriver de kvalitativa metodens fyra delmoment problemställning, inläsning, data och analysen.

Problemställningen är utgångspunkten för kvalitativ forskning. Vilket i detta arbete är i form av syfte och specifika frågeställningar, som anger målet för denna forskning. Det används teorier och begrepp för att göra problemställningen givande och att forskningen är möjlig att genomföra.

Datamaterial, insamling av data och urvalet är nästa moment. Vid beaktande av datamaterialet, bör forskaren först veta vilken typ av data som behövs för att svara på arbetets frågeställningar. Kvalitativa datainsamlingsmetoder kan vara exempelvis i form av intervjuer, arkivforskning eller dokumentinsamling. Intervjuer är den vanligaste metoden inom kvalitativ forskning. Urvalet handlar om vem man vill ska uttala sig om ämnet och det finns olika typer av urval. Urvalet är ofta strategiskt baserat på vissa kriterier bestämda på förhand (Nygård, 2024). I detta arbete var urvalet ganska naturligt. Genom att välja ut någon som arbetar dagligen med momsrapportering, vars arbetssätt står inför förändring, ansågs de som lämpligt urval.

Man kan analysera data på olika sätt. Till exempel med en innehållsanalys, argumentationsanalys, idéanalys eller tematisk analys. Det vanligaste sättet att analysera inom samhällsvetenskap är med en kvalitativ innehållsanalys. Det innebär att kategorisera och tolka texter och förstå meningen med texten i ett visst sammanhang (Nygård, 2024).

4.3 Intervju som metod

Intervjuer är en populär kvalitativ forskningsmetod. I en intervju kan både frågorna och svaren vara öppna och de går att komplicera. I intervjusituationen kan intervjuaren påverka respondenten och de svaren som den ger. Dock krävs ofta kompetenta respondenter för att genomföra en intervju med bra resultat, därför anses intervjumetoden som en dyr metod (Thulin & Gustafsson, 2002).

4.4 Intervjuernas genomförande

I detta kapitel beskrivs intervjuernas genomförande, frågorna till de intervjuade redogörs samt en kort presentation av varje respondent som ställt upp på intervju.

Intervjuerna gjordes med totalt fem personer. Två av dem jobbar dagligen med redovisning och momsrapportering på olika redovisningsbyråer. Två andra respondenter är chef på

ytterligare varsin redovisningsbyrå i Jakobstad. Intervjuerna med bokföringsbyråerna gjordes för att få en inblick i hur de ser på reformen och hur förberedelserna ser ut. Den femte respondenten är skatteexpert och arbetar dagligen med beskattningsfrågor som berör hela Finland.

Respondent nummer 1 arbetar som redovisningskonsult på en redovisningsbyrå i Jakobstad. Hen har jobbat med redovisning i ca. 2 år och till hens vardagliga uppgifter hör redovisning och momsrapportering. Hen vill hålla sin arbetsgivare anonymt i detta arbete.

Respondent nummer 2 är servicechef på en redovisningsbyrå i Jakobstad, utöver hens chefsuppgifter, hör ca 10 % av arbetet till redovisning och momsrapportering. Denna respondent önskar också att sin arbetsgivare förblir anonym i arbetet.

Respondent nummer 3 arbetar med redovisning på en tredje redovisningsbyrå. Hen arbetar på en relativt ny redovisningsbyrå i Jakobstad men har arbetet i branschen sedan 2017.

Respondent nummer 4 jobbar som chef på företaget JBB Ab Jakobstads Bokföringsbyrå. Hen har över 25 års arbetserfarenhet i branschen och jobbar delvis med redovisning och momsrapportering.

Två av intervjuerna genomfördes på plats vid respondentens arbetsplats och de två andra valde att genomföra intervjun per e-post. Intervjufrågorna skickades på förhand och respondenterna fick läsa igenom och svara på frågorna i lugn och ro.

Först ställdes några inledande frågor för att få en mera förståelig bakgrund till personens arbetsroll. Bland annat personens arbetstitel och arbetserfarenhet. Fråga ett till tre valdes att ställas eftersom momsreformen handlar mycket om digitalisering av redovisning, och för att jämföra bokföringsbyråernas digitaliseringsarbete sinsemellan.

Intervjufrågorna som ställdes till redovisningsbyråerna var:

Fråga 1. Hur många momsdeklarationer gör du ungefär i månaden?

Fråga 2. Arbetar ni endast med digitalbokföring, eller bokför ni åt så kallade mappkunder också?

Fråga 3. Lämnas det ofta in momsdeklarationer för sent på grund av att kunden lämnar in bokföringsmaterialet för sent?

Fråga 4. Vad anser ni om att momsrapporteringen ska börja ske i realtid inom de närmaste åren?

Fråga 5. Vilka eventuella utmaningar ser ni med reformen?

Fråga 6. Är ni förberedda inför förändringarna och hur i så fall?

Fråga 7. På vilket sätt tror du att ditt arbete kommer att förändras när momsprocessen förnyas?

Fråga 8. Hur tror du att företagen påverkas av det nya momssystemet?

För respondent nummer 5 valde jag att ställa lite annorlunda frågor, eftersom hen inte arbetar med momsrapportering på samma sätt som de andra respondenterna. Denna intervju gjordes delvis för att få en annan synvinkel på reformen, men också för att höra förändringarna ur ett politiskt perspektiv. Respondent nummer 5 arbetar som skatteexpert på EK, Elinkeinoelämän Keskusliitto och har arbetat med momsrapportering i över 18 år. Hen är en av personerna som till stor del politiskt är med och påverkar Finlands framtida momssystem.

Elinkeinoelämän keskusliitto heter på svenska Finlands näringsliv EK. Det är Finlands ledande organisation för näringslivet. Deras huvudsakliga uppgift är att göra Finlands företagsmiljö attraktiv och konkurrenskraftig internationellt. De arbetar också för att stödja företagsamhet, marknadsekonomi och internationalisering. Till deras uppgifter hör också beredning av lagar, de ger utlåtanden och tar initiativ gällande lagstiftningen samt följer upp den ekonomiska utvecklingen (Elinkeinoelämän Keskusliitto, 2020).

Intervjun med skatteexperten gjordes via ett online-möte och frågorna hade skickats på förhand per e-post. Följande frågor ställdes till skatteexperten:

Fråga 1. Vad anser ni om att momsrapporteringen ska börja ske i realtid inom de närmaste åren?

Fråga 2. Vilka utmaningar ser ni med reformen?

Fråga 3. Hur tror ni att de mindre företagen kommer att påverkas av det nya moms-systemet?

Fråga 4. Hur är ni förberedda inför förändringarna?

Fråga 5. Kan du nämna några EU-länder där reformen har tagits i bruk, och eventuell information om hur det fungerar där?

5 Resultat

I detta kapitel har resultatet av forskningsfrågorna sammanställts och leder till resultatdiskussionerna. Syftet med denna studie var att undersöka vad reformen innebär och hur processer och nuvarande arbetssätt kommer att påverkas av momsreformen, samt utveckla kunskap och hur inställda bland annat redovisningskonsulter är inför i bruk tagning av detta. Utöver intervjufrågorna blev det mycket diskussion kring intervjufrågorna och många av respondenternas svar går in i varandra.

5.1 Sammanställning av intervjuer med redovisningsbyråer

Svaren och diskussionerna med bokföringsbyråerna var till en viss del av samma slag, därav har svaren sammanställts gemensamt. För strukturens skull har svaren på intervjufrågorna försökts sammanställas skilt för varje fråga i detta kapitel.

Fråga 1. Hur många momsdeklarationer gör du ungefär i månaden?

Denna fråga valdes att ställa för att få en aning om vilken mängd momsdeklarationer det handlar om för varje respondent. Varje bokförare gör mellan tio och trettio momsdeklarationer i månaden. Momsdeklarationer är olika tidskrävande beroende på företag och verksamhet. I detta skede diskuterades det med några av respondenterna frågan; hur mycket tid sparar en bokförare ifall momsdeklarationsarbetet faller bort när moms-systemet uppdateras? Det är en fråga som är svår att svara på i nuläget och blir en spännande utveckling.

Fråga 2. Arbetar ni endast med digitalbokföring, eller bokför ni åt så kallade mappkunder också?

Samtliga företag arbetar med både digital och icke digital bokföring. På några redovisningsbyråer används också så kallade hybridlösningar, som innebär att företag har kombinerad pappers- och digitalbokföring. Skatteexperten, respondent nummer 5 påpekade att det finns en stor del av företag i Finland som inte har digital ekonomiförvaltning, men hen nämnde inga antal eller procentenheter.

Fråga 3. Lämnas det ofta in momsdeklarationer för sent på grund av att kunden lämnar in bokföringsmaterialet för sent?

Denna fråga valdes att ställa eftersom en del av principen med det nya momsrapporteringsystemet är, att förebygga dessa typ av problem. Två av bokföringsbyråerna svarade att momsdeklarationer lämnas för sent nästan varje månad. De andra två byråerna ansåg att de gäller att påminna kunder att lämna bokföringsmaterialet i tid så att momsdeklarationen hinner göras i tid. Samtliga byråer var överens om att dessa fall inte handlar om många i antalet per månad, men att de förekommer varje månad.

Fråga 4. Vad anser ni om att momsrapporteringen ska börja ske i realtid inom de närmaste åren?

Skatteexperten nämnde att åsikter om momsrapporteringens uppdatering säkert skapar diskussioner, speciellt inom redovisningsbranschen.

Redovisningsbyråerna i Jakobstad är eniga om att det inte vore några problem för större bolag som har sin ekonomiförvaltning i digital form. De anser att kunder som är medvetna och vill vara uppdaterade med sin rapportering och sina nyckeltal, så är detta en positiv utveckling. Med respondenterna diskuterades det även om detta börjar fungera som planerat, skulle det bli mera korrekta siffror i företagets redovisning.

När det kommer till redovisningsbyråers mindre kunder, det vill säga, oftast mindre företag, kan det bli mera utmanande. Det är oftast många av de företag som inte använder digital bokföring och kommer inte att kunna utnyttja potentialen i det nya

momsrapporteringsystemet. Det kommer att skapa och medföra en stress för många till en början, tror en av respondenterna.

En av respondenterna nämner att i det stora hela kommer det säkert att fungera utan problem, när det handlar om vanliga inköp och försäljning. Hen menar att det kommer att uppstå problem till en början med specialfall, såsom omvänd moms och affärer utanför EU. Hen tror att det kommer att medföra mera manuellt arbete för redovisningsbyråerna till en början. Samma respondent anser att det borde införas med pilotförsök av reformen innan det tas i bruk på riktigt. Hen har varit med länge i branschen och tycker att vid dessa typ av utveckling är det viktigt att komma ihåg hur reglerna fungerar.

Fråga 5. Vilka eventuella utmaningar ser ni med reformen?

Denna fråga och diskussioner kring den, gick delvis in i fråga nummer 4. Respondent nummer 1 lyfter fram att i och med att momsrapporteringen skall ske i realtid, bör nästan allt annat också vara i realtid för att det skall fungera som det skall. Detta kan vara en utmaning i början. En annan utmaning som en av de andra respondenterna nämnde, var kontrollen av momsberäkningen för bokföraren. När det mesta är på väg att digitaliseras, fakturor ska konteras med hjälp av AI-robotar, tappar bokförare mera kontroll över företagets momsdeklaration. Hen nämner detaljer såsom momsavdrag på specifika fakturor som endast bokföraren kan behandla, exempelvis företagets representationskostnader. Detta är vad Cornelius menar i sin bok, att redovisningstjänster blir alltmera som controller- eller rådgivningstjänster, i och med att det administrativa trycket minskar. Den snabba transformationen kan vara smärtsam för många (Cornelius, 2018).

Respondent nummer 4 anser att största utmaningen kommer antagligen att bli specialfallen. Här diskuterades speciellt fall såsom förskottsbetalningar. Hur automatiska system kommer att behandla momsen på fakturor som faktureras och betalas i förskott. Hur kostnader och försäljning i dessa fall behandlas av automatiken så att de hamnar på rätt månad i redovisningen, det vill säga, periodiseras korrekt.

När det diskuterades andra utmaningar med reformen, togs det upp hur det blir med de som är års- och kvartalsvismomsskyldiga. Påverkas de, och hur i så fall? Respondenterna

konstaterade att de antagligen ska hanteras och behandlas på samma sätt som de företag som är månatligen moms skyldiga. Eftersom allt som kan digitaliseras blir förr eller senare digitalt. Frågan är om alla företag kommer att ha samma momsrapporteringsperiod i framtiden, i fall momsrapportering skall ske i realtid för alla.

Fråga 6. Är ni förberedda inför förändringarna och hur i så fall?

Samtliga redovisningsbyråer litar på att redovisningsprogrammen och skattemyndigheter har bra kommunikation så allt löper så smidigt som möjligt. "De flesta redovisningssystem är medvetna om reformen och kommer säkerligen att leverera när det behövs", nämner respondent 2. Varje respondent är medveten om momsreformen och upplever att de är så förberedda man kan bli.

Fråga 7. På vilket sätt tror du att ditt arbete kommer att förändras när momsprocessen förnyas?

Respondenterna på bokföringsbyråerna anser i dagsläget att inga stora förändringar kommer att ske i deras arbete. Vikten av att ha kunder med digital ekonomiförvaltning kommer naturligtvis att öka, och stressen kring deadline för momsrapportering den 12:e varje månad ser ut att minska. Respondenterna på redovisningsbyråerna hoppas att reglerna blir tydliga och klara från första början. Experten från EK nämner att ifall reformen tas i bruk, blir förmodligen redovisningsarbetet mera av ett kontrollarbete.

Fråga 8. Hur tror du att företagen påverkas av det nya momssystemet?

På en av redovisningsbyråerna tror man att företagen själva kommer att ta mera ansvar att försöka få systemen att löpa smidigt och att försening av material inte längre uppstår. På en av de andra byråerna i Jakobstad tror man att företagen kommer att föra över eventuella problem på bokförarna, vilket ökar bokförarens belastning. Generellt nämns det att större företag kommer att gynnas av reformen, medan små företagare inte kommer till en början att se någon nytta med den. De små företagen påverkas mest och det är en kostnadsfråga för företag med icke-digital redovisning.

5.2 Sammanställning av intervju med skatteexpert

Intervjun med skatteexperten genomfördes på finska, så hans intervju diskussion har blivit översatt i detta arbete.

Hen nämnde att inga beslut har tagits ännu i Finland och att denna reform anser hon vara väldigt långt borta för tillfället, speciellt för mindre företag. EU-kommisionen ger direktivförslag när och om reformen tas i bruk inom EU och Finland tar på det sättet inga egna beslut angående momsreformen. Sedan diskuterar medlemsländerna förslaget. I Finland är det finansministeriet som är med i förhandlingarna med de andra medlemsländerna. Det finns ett krav på enhällighet i skattefrågorna. När beslut har tagits, ska projektet och genomförandet ännu behandlas av Finlands regering.

Projektet som EU arbetar med heter VAT in the Digital Age. Om detta projekt tas i mål, innebär det förmodligen obligatorisk elektronisk fakturering för företag. Då är i bruktagningsskedet viktigt och skall införas för att underlätta för företag. Det finns ännu inga klartecken hur reformen borde genomföras i praktiken.

Angående den förhandsifyllda momsdeklarationen, tror skatteexperten att det kommer bli en utmanade reform, eftersom vi i Finland har så utmanande moms- och skatteregler. Hen tror inte att det är möjligt att börja använda sig av helt förhandsifyllda deklarationer, utan att det kommer att kräva manuellt jobb också framöver.

Ifall vi har ett system med realtidsrapportering anser hen att det automatiskt medför mera kostnader för mindre företag, eftersom det finns en stor del företag i Finland som inte använder digital redovisning eller fakturering. Det skulle innebära en krävande process för företag med icke-digital redovisning, vilket skulle betyda ordentlig typ av skolning och stöd vid ibruktagnig och användning av reformen.

Hen tror att Finlands skatteintäkter inte kommer att öka fast momsrapportering börjar ske i realtid.

I intervjun med skatteexperten, diskuterades momsrapporteringen i andra EU-länder. Där nämndes bland annat Italien, Spanien och Polen. Redovisning och beskattning fungerar på olika sätt i dessa länder, vilket gör det intressant när EU tar fram nya gemensamma förslag till direktiv.

5.3 Resultatdiskussion

Detta arbete har kortfattat behandlat det finska skattesystemet, mera ingående av mervärdesskattesystemet och behovet av en reform av systemet.

Den nya reformen innebär en förändring för företag och påverkar arbetssätt, speciellt inom redovisningsbranschen. Speciellt inom redovisningsbranschen, upplevs det att reformen står precis runt hörnet och att de är förberedda på förändring inom snar framtid. Men enligt skatteexperten på EK, verkar reformen vara en lång process som ännu kommer att ta tid.

Det var givande och intressant att jämföra bokföringsbyråers åsikter i frågor om momsrapporterering sinsemellan och angående deras arbete kring digitalisering av redovisning. De respondenterna som valde att svara på intervjufrågorna via e-post, svarade på frågorna i lugn och ro, de svaren var långa och utförliga. De intervjuerna som gjordes på plats blev det mera diskussion av och svaren blev mera djupgående.

För att få en bredare syn, ett mera tillförlitligt resultat och mera åsikter från redovisningsbyråer om detta, kan i efterhand konstateras att en enkätundersökning, exempelvis med respondenter runt om i hela Finland, kunde ha gjorts och analyserats.

Syftet med arbetet var dels att undersöka hur den nya momsrapporteringsprocessen kommer att påverka momsskyldiga företags rapporteringsskyldigheter i framtiden. Arbetets syfte var också att utveckla kunskap i ämnet.

Kunskap har utvecklats genom arbetets gång, både av teorier som använts och av diskussionerna som gjorts med respondenterna. Modernisering av dagens momsrapporteringsystem innebär en förändring för varje momskyldigt företag. Reformen är till för att effektivisera och minska risker för fel. Som skatteexperten på EK nämnde i intervjun, är dagens momsdeklaration relativt utmanande att förnya på grund av momsreglerna som finns i Finlands idag. Momsrapporterering i realtid, det vill säga, att rapportera fakturaspecifika data till skattemyndigheter, kommer att vara mest utmanande för företag med icke-digital ekonomiförvaltning. Det anses vara en av orsakerna till att reformen har skjutits upp i flera år, detta för att inte göra det mera krångligt för företag. Digitaliseringens och automatiseringens utveckling påverkar troligtvis en stor del av hur och när reformen tas i bruk.

Sammanfattningsvis har det varit en intressant tid att studera mera om detta ämne. Redovisningsarbetet är ständigt under förändring. I och med att realtidsrapportering ökar, kommer företagens redovisning att påverkas. På redovisningsbyråerna i Jakobstad litar de på att deras programvaruleverantörer samarbetar med myndigheter när och om det blir aktuellt. Automatisering av redovisning har redan utvecklats med åren. Kraven på framtidens redovisningskonsulter ser ut att bli mera av ett kontrollarbete när automatiserade processer utvecklas alltmer. Redovisningskonsulternas tekniska kompetenser förväntas öka.

5.4 Reliabilitet och validitet

För att beskriva och förklara hur väl datainsamlingen i arbetet har varit, används begreppen reliabilitet och validitet. Validitet innebär att mäta det som är relevant i undersökningen, medan reliabiliteten innebär att mätningen görs på ett trovärdigt sätt. (Gunnarsson, 2020)

Eftersom den kvalitativa forskningen går på djupet är det inte möjligt att ta med hur mycket data som helst och då blir reliabiliteten lidande. Det som stärker reliabiliteten och validiteten i detta arbete är att intervjuerna har gjorts med olika företag som arbetar med momsrapportering. Olika perspektiv och åsikter leder till olika svar, vilket stärker undersökningens pålitlighet. Genom arbetets gång har syftet med forskningen varit till grund och forskningsfrågorna har besvarats. Arbetet anses uppfylla både reliabilitet och validitet.

6 Förslag till vidare forskning

I detta arbete har reformen av momsrapporteringen beaktats som den ser ut i nuläget, förberedelser, inverkan på processer och arbetsätt. Det vore intressant att göra en ny undersökning när reformen har utvecklats och eventuellt tagits i bruk, användarupplevelsen och effekterna på landets momsintäkter. Även att jämföra redovisningsarbetets tidsåtgång till en momsdeklaration före och efter reformen. Förslag till vidare forskning kunde vara internationella jämförelser mellan EU-länder, både av genomförandeprocessen av momsreformen och uppföljning av de ekonomiska effekterna i varje land. Eftersom digitaliseringen ligger till grund för denna reform, vore även artificiell

intelligens ett intressant område att knyta till detta och om AI-system eventuellt kommer att ha en påverkan på realtidsrapportering i framtiden.

7 Referenser

- vero.fi. (den 06 03 2023). *Framtiden för momsrapportering*. Hämtat från vero.fi: https://www.vero.fi/sv/skatteforvaltningen/nyhetsrummet/andringar_i_beskattningen/uusi-sivuframtiden-för-momsrapporteringen/
- vero.fi. (den 02 06 2020). *Momsbeskattning*. Hämtat från vero.fi: <https://www.vero.fi/sv/foretag-och-samfund/skatter-och-avgifter/momsbeskattning/vad-ar-mervardesskatt/>
- vero.fi. (den 15 10 2020). *Målet är momsrapportering i realtid*. Hämtat från vero.fi: https://www.vero.fi/sv/skatteforvaltningen/nyhetsrummet/andringar_i_beskattningen/uusi-sivuframtiden-för-momsrapporteringen/målet-är-momsrapportering-i-realtid/
- Sigfrids, K.-J. (den 15 11 2023). Skatteaktuellt inför 2024.
- cedeo.se. (12 2023). Hämtat från cedeo.se: <https://www.cedeo.se/kunskapsbanken/digitalisering/vad-betyder-digitalisering>
- Procountor. (12 2023). *Bokföringens historia*. Hämtat från procountor.se: <https://procountor.se/bokforingens-historia/>
- redovisamera.com. (den 22 11 2023). *Redovisning och företagsekonomi*. Hämtat från redovisamera.com: <https://redovisamera.com/2023/11/artificiell-intelligens-forandrar-bokforing-och-redovisning/>
- Gilan, A., & Hammarberg, J. (2016). *Get digital or die trying*. Bullet Point Publishing.
- Holtz, M. (2021). *Investera framgångsrikt: behåll optimism, undvik misstag och utnyttja digitaliseringens kraft*. Bookea.
- Nurila, S. (den 07 07 2023). *Digital bokföring: En effektivare och modernare metod för att hantera företagets ekonomi*. Hämtat från nooga.fi: <https://www.nooga.fi/sv/digital-bokforing-en-effektivare-och-modernare-metod-for-att-hantera-foretagets-ekonomi/>
- wilkecpa. (den 30 03 2023). *Utvecklingen av redovisning: ser tillbaka på de senaste 25 åren*. Hämtat från wilkecpa: https://wilkecpa-com.translate.google.com/translation?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=sv&_x_tr_hl=sv&_x_tr_pto=rq
- Kempe, M. (2013). *Framtidens rådgivning, redovisning och revision - en resa mot år 2025*. Hämtat från Kairos Future: <https://www.far.se/globalassets/pdf/framtidens-radgivning-redovisning-och-revision---kairos-futures-rapport.pdf>
- Bäcklander, G. (2020). *Ostörd*. Natur & Kultur.
- Ariel Ekonomi AB. (2024). *Bokföring*. Hämtat från ariekonomi.se: <https://www.ariekonomi.se/bokforing/>
- View Ledger. (2024). *5 processer du bör automatisera i din redovisning*. Hämtat från viewledger.se: <https://www.viewledger.se/automatisera-din-redovisning/>

- Taloushallintoliitto. (den 02 15 2019). *Alv-ilmoittamisen tulevaisuus – toteutettava kustannustehokkaasti*. Hämtat från taloushallintoliitto.fi:
<https://uutiset.taloushallintoliitto.fi/news/alv-ilmoittamisen-tulevaisuus-toteutettava-kustannustehokkaasti-358812>
- vero.fi. (den 01 01 2024). *Deklarera och betala moms*. Hämtat från vero.fi:
<https://www.vero.fi/sv/foretag-och-samfund/skatter-och-avgifter/momsbeskattning/deklarera-och-betala-moms/>
- Cornelius, K. (2018). *Byt värld - 46 nycklar till nätverksvärldens affärslogik*. Vulkan Bokförlag.
- IT-ord.se. (den 06 12 2017). *realtid*. Hämtat från IT-ord.se: <https://it-ord.idg.se/ord/realtid/>
- vero.fi. (den 04 09 2020). *Vanliga frågor om ändringarna i momsrapporteringen*. Hämtat från vero.fi:
https://www.vero.fi/sv/skatteforvaltningen/nyhetsrummet/andringar_i_beskattningen/uusi-sivuframtiden-för-momsrapporteringen/usein-kysytyä-alv-raportoinnin-muutoksista/
- vero.fi. (den 28 06 2023). *Lättnad vid momsskyldighetens nedre gräns*. Hämtat från vero.fi: <https://www.vero.fi/sv/foretag-och-samfund/skatter-och-avgifter/momsbeskattning/lattnad-vid-den-nedre-gransen/>
- vero.fi. (den 28 08 2020). *Reformen av momsdeklarationen - kostnader och nyttor*. Hämtat från vero.fi:
https://www.vero.fi/sv/skatteforvaltningen/nyhetsrummet/andringar_i_beskattningen/uusi-sivuframtiden-för-momsrapporteringen/reformen-av-momsdeklarationen--kostnader-och-nyttor/
- Mäkelä Invest. (2024). *Reaaliaikainen Alv – Uhka Vai Mahdollisuus*. Hämtat från makelainvest.fi:
<https://makelainvest.fi/index.php/2023/10/18/reaaliaikainen-alv-uhka-vai-mahdollisuus/>
- Åbo Akademi. (2024). *Empirisk kultursociologi*. Hämtat från Åbo Akademi:
<https://users.abo.fi/miheland/empirisk.htm>
- Thulin, H., & Gustafsson, S. (2002). *Enkäten och intervjun som metod för att samla in information om trafikanters exponering i trafik- miljön*. Väg- och transportforskningsinstitutet.
- Statsrådet. (den 11 6 2020). *Valtioneuvoston periaatepäätös TEM/2020/81*. Hämtat från valtioneuvosto.fi:
<https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f806b5277>
- Gunnarsson, R. (den 10 07 2020). *Validitet och reliabilitet*. Hämtat från infovoice.se:
<https://infovoice.se/validitet-och-reliabilitet/>
- Elinkeinoelämän Keskusliitto. (2020). *Om oss*. Hämtat från ek.fi: <https://ek.fi/sv/om-oss/>
- FAR. (2022). *FAR:s framtidsstudier*. Hämtat från far.se: <https://www.far.se/om-far/fars-framtidsstudier/>

Nygård, M. (2024). *Kvalitativ metod - en introduktion*. Hämtat från Åbo Akademi:
https://users.abo.fi/minygar/Undervisning-filer/2.%20Kvalitativ%20metod%20-%20en%20introduktion_vt%202023.pdf

Björkskog, E. (2021). *Reformen inom deklaration av mervärdesskatt*. Yrkeshögskolan Novia, Tradenomexamen. Vasa: Hämtat 1.3.2024 från
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/509524/Examensarbete%20Evelina%20Björkskog%20%2816%29.pdf?sequence=2&isAllowed=y>.

Bokföringslag 1336/1997, kap. 4 § a-c. (den 30 12 1997). *Finlex*. Hämtat från finlex.fi:
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1997/19971336#L1P4a>

EUR-Lex COM/2022/701. (den 8 12 2022). *Ehdotus NEUVOSTON DIREKTIIVI direktiivin 2006/112/EY muuttamisesta arvonlisäverosäätöjen mukauttamiseksi digiaikaan*. Hämtat från EUR-Lex: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0701>

vero.fi. (den 24 10 2019). *Framtiden för momsrapportering*. Hämtat från vero.fi:
https://www.vero.fi/sv/skatteforvaltningen/nyhetsrummet/andringar_i_beskattningen/uusi-sivuframtiden-för-momsrapporteringen/